

válku obdržeti. Dráha má pečovati o řádné osvětlení a nemůže se v tom směru spoléhat na hvězdnatou noc, za které přece nemohla vagonová chodba tak osvětlena býti, aby tam bez nesnází a bez nebezpečí bylo lze se pohybovati. Toho důkazem je právě nešťastné klopýtnutí žalobkyně a cestujícího, před ní kráčejícího. O nějaké nezdoné moci zde tedy řeči býti nemůže. Událost v dopravě spočívala v neosvětlení vozu k dopravě osob, čímž nastala odchylka od normálního provozování vozby. V tom, že cestující nějaký položil si své zavazadlo na prostřed chodby, k chůzi určené, nelze spatřovati neodvratitelné jednání osoby třetí; vždyť povinností průvodčího bylo, aby se o to staral, aby na chodbě zavazadla ukládána nebyla, zvláště když viděl, že nemá žádného osvětlení. Tato jeho povinnost je zřejmá také z ustanovení §§ 19 a 28 žel. dopr. ř. O vlastním zavinění žalované, která vstoupila do tmavého vozu a tedy tam hned žádného rozhledu vůbec míti nemohla, nelze již proto mluvit, poněvadž si nijak neobvykle nepočínala, po nějaké zakázané cestě nešla, nýbrž brala se přímo tudy, kudy jedině k sedadlu v kupé, na něž přece právo měla (§ 19 (4) žel. dopr. ř.) dostat se mohla.

Čís. 964.

Úřední zákaz okresního Národního výboru v době převratové jest vyšší mocí ve smyslu § 84 dopr. žel. ř.

(Rozh. ze dne 8. března 1921, Rv I 73/21.)

Žalobce odevzdal dne 5. prosince 1918 ve stanici K. dráze k dopravě 43 vepřu do stanice B. Zásilka do stanice určení však nedošla, ježto byla v mezistanici R. tamním Národním výborem k rozkazu ministerstva zásobování zabavena a vepři rozprodáni. Žalobu o náhradu škody procesní soud první stolice zamítl. Důvody: Jest notorické, že počátkem prosince 1918 Národní Výbory, jakožto orgány revoluční vlády, byly vyhaveny rozsáhlou pravomocí správní a že také požívaly autority orgánů veřejných. Zakročil-li v tomto případě Národní Výbor způsobem shora vytčeným, jmenovitě zabavil-li spornou zásilku, ať již z vyššího příkazu, či z vlastního popudu, bylo opatření jeho vůči dráze výkonem úředním, jehož dráha ve smyslu instrukce II/II čl. 52 bod 4, ad 1 bezpodmínečně musila dbáti. Stalo-li se tím dodržení smlouvy dopravní nemožným, vzešla-li zejména odesílateli škoda, nemůže za ni činita býti zodpovědnou dráha, ježto splnění smlouvy zabránila vyšší moc (§ 84 ř. d. ř.). Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatelci lze přisvědčiti potud, že o případu vyšší moci nemůže býti řeči. Jinak s vývody jeho nelze souhlasiti. Podle skutkového děje náležitě zjištěného a doloženého byla zásilka vepřu (podsvinčat) na stanici v R. zabavena členy tamního okresního Národního výboru a bylo s ní pak tímto dále disponováno, to vše k příkazu ministerstva pro zásobování lidu. Tímto úředním aktem bylo dráze jako povozníku zabráněno, dostáti povinnosti ze smlouvy dopravní, dodržení její stalo se právně nemožným a nedovoleným podle §§ 878 a 879 zák. nikoli vyšší mocí, nýbrž úředním zákazem, jehož bylo dráze dbáti bezpodmínečně podle ustanovení § 3 žel. dopr. ř. a instrukce II/II čl. 52 bod 4, ad 1. Bezpodstatnou je v tom ohledu

výtka odvolatelova, že první soud nesprávně posoudil věc, když uznal, že okresní Národní výbor byl vybaven úřední mocí, které staniční úřad uposlechnouti musel. Stačí úplně skutečnost, že okresní Národní výbor jednal k nařízení ministerstva zásobovacího, což je bezvadně zjištěno a zřejmo i z dodatných ještě disposic téhož ministerstva, zejména z přijetí peněz za vepře (podsvinčata), v R. prodané. Lhostejno je pak, komu ministerstvo provedení svého nařízení uložilo, stačí, že ono k němu bylo povoláno. Námitka, že okresní Národní výbor nejednal k rozkazu dotýčného ministerstva, poněvadž prý nebylo lze naléztí písemných dokladů, je vůči bezvadnému zjištění, že se tak skutečně stalo, lhostejnou. Ostatně dispoice, o kterou jde, musela přirozeně být dána a provedena ihned, tudíž telefonicky, jednání písemné bylo vyloučeno již proto, že by zásilku nebylo stihlo a účel, zamezení vývoz vepřů za hranice, byl by býval zmařen. Okresní Národní výbory byly orgány tehdejší revoluční vlády. Moci se ujaly samy nebo k nařízení Národního výboru v Praze a za souhlasu tohoto vykonávaly skutečně v okresích úřední správní jednání v dorozumění s okresními úřady politickými, později také s ministerstvy. Dukaz, že úřední jich charakter byl uznán, je skutečnost, že byly pak, když jich více třeba nebylo, rozpuštěny usnesením ministerské rady v době od 15. prosince 1918 do 1. ledna 1919.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce se domáhá náhrady škody z nedodržení dopravní smlouvy. Podle zjištění rozsudku soudu procesního, které i soud odvolací svému rozhodnutí za základ položil, byla zásilka selat, o niž jde, členy okresního Národního výboru ve stanici v R. zabavena. Poněvadž v dobách těch, totiž v prosinci 1918 v trvajícím po převratu prvním zmatku utvořené Národní výbory skutečně vládní moc vykonávaly a také skutečně jedinou autoritou byly, na niž udržování pořádku a vedení správy záviselo, nemohla správa dráhy rozkazu Národního výboru se opřít a pod nátlakem tohoto rozkazu také zabavená u ní selata vydala a nastal tudíž v § 84 žel. dopr. ř. uvedený případ vyšší moci, který dráhu od ručení za dopravované zboží exkulpuje. Žaloba byla tudíž po právu zamítnuta a není tu důvodu dovolacího § 503 čís. 4 c. ř. s. Vzhledem k tomu, že zabavovatelé zabavovali a dráze oznamovali, že tak činí jménem Národního výboru v R., jehož členy byli, nic na tom nezáleží, zda si zprvu nebo později vymohli svolení nebo schválení od ústřední vlády v Praze. V době, kdy rozkaz udělovali, představovali členové Národního výboru nejvyšší správní a výkonou moc v okrese, jíž dráha právě vzhledem k tomu podlehlá a rozkazy jí dané vykonala. Exkulpační důvod § 84 žel. dopr. ř. tu nastal bez ohledu na to, zda ústřední vláda Národnímu výboru okresnímu k zakročení rozkaz nebo svolení dala, a zbytečno by bylo v tom ohledu důkazy připouštět, jelikož jde vzhledem k důvodu žaloby o okolnost nerozhodnou a nelze proti rozsudku uplatňovati ani duved dovolací § 503 čís. 2 c. ř. s.

Čís. 965.

Soud vyšší stolice může zrušiti rozsudek pro nezhojitelnou nepřislusnost procesního soudu první stolice.